

Met het ongeldig verklaren van de muntbiljetten van 500 en 1000 gulden beoogde de bezetter niet alleen de zwarthandel een klap toe te brengen maar ook om het betalingsverkeer van grotere bedragen onder controle te krijgen. Vele transacties werden cash betaald en daarop had men geen zicht. De zwarte handel intussen kreeg een groot probleem. Velen hadden voor de oorlog nog nooit biljetten van deze grootte gezien laat staan in bezit. Nu de biljetten inleveren betekende dan ook meteen ontmaskering en bestraffing. Er ontstond een handel in biljetten waarbij in de eerste dagen na de bekendmaking de koers op 600 gulden per biljet stond. Naarmate de einddatum van inlevering naderde zakte de "koers" naar 100 a 150 gulden. Er zullen enkelen zijn geweest die de gok hebben gewaagd maar het grootste deel van de mensen hadden nooit zo 'n biljet gezien, laat staan in bezit. Zo gebeurde het dan ook in Elsloo dat een bekende smokkelaar zijn sigaar aanstak met een duizend gulden biljet.



# DE BANKBILJETTEN- BESCHIKKING.

(Van onze specialen verslaggever)  
s-GRAVENHAGE, 18. Maart. —

Twee oorzaken waren het, die den autoriteiten aanleiding hebben gegeven tot de jongste maatregelen in zake de bankbiljetten van duizend en vijfhonderd gulden, aldus verklaarde heden minister dr. Fischböck op de persconferentie te s-Gravenhage. De eerste overweging is van betrekkelijk onschuldigen aard. De autoriteiten hebben namelijk den indruk, dat het geldverkeer zonder contant geld, zooals giroverkeer, niet dien omvang heeft aangenomen, die wenschelijk geacht wordt. De betreffende instanties nemen aan, dat een groot aantal transacties met contant geld wordt afgewikkeld, die beter met bijv. giro plaats zouden kunnen vinden. Maar bovendien hebben zij zeer sterk den indruk, dat voornamelijk de zwarte handel zich bedient van bankbiljetten. De sluikhandelaar geeft aan geld onder de tafel ver de voorkeur boven betaling via bankrekening of giro, die altijd sporen in de boeken achterlaat. Dit verkeer in contant geld te bevorderen kan zeker niet de taak der autoriteiten zijn. Wat den voor den maatregel gekozen vorm betreft dient er allereerst de aandacht op te worden gevestigd, dat de biljetten voor den legitiemen bezitter niet waardeloos worden.

Wie een zuiver geweten heeft, behoeft geen angst te hebben voor verliezen. Alleen zal er mogelijk eenig tijdverlies zijn wat het beschikken over dit bezit betreft. Het is zeer onwaarschijnlijk, dat de legitieme handel schade zal ondergaan, want de contante kas, en zeker de bankbiljetten van duizend en vijfhonderd gulden daarin, vormen immers slechts een klein deel van de liquide middelen van een bedrijf van eenigen omvang. De kleine zaak zal nimmer een belangrijk bedrag in deze groote coupures bezitten en zal derhalve geen schade lijden.

Ik leg hierop den nadruk, aldus vervolgde minister Fischböck, juist in verband met den zwendel, die thans in deze bankbiljetten op straat plaats heeft. Elke transactie, waarbij biljetten onder de normale waarde worden verhandeld, is een delict of minstens een bedrog. De koper brengt immers door zijn koop tot uitdrukking, dat hij weet, dat de verkoper zijn biljet niet op legitieme wijze verkregen heeft en is dus mede schuldig aan het verbergen van een delict. Zij, die zich hieraan schuldig maken, zullen streng bestraft worden. Deze transacties zijn feitelijk van nog ernstiger aard dan de sluikhandel in effecten en zullen dan ook nog strenger worden bestraft.

Het thans verkrijgen van bankbiljetten van f 1000 en f 500 is als een delict te beschouwen. Hij, die deze biljetten aan de belastingkantoren aanbiedt, zal dan ook moeten bewijzen, dat hij inderdaad vóór 13 Maart in het bezit van deze biljetten gekomen is.

Anders is het, wanneer de bezitter zich bezorgd maakt over het onderzoek, dat de belastingautoriteiten zullen instellen. En deze vrees, aldus de minister, is zeer gerechtvaardigd. De belastingambtenaren zullen last krijgen om degenen, die met veel biljetten komen, nauwkeurig onder de loupe te nemen en terdege na te gaan, of dit bezit in overeenstemming is met de belastinggegevens. De samenwerking tusschen de verschillende instanties zal zoo zijn, dat onderling inlichtingen zullen worden uitgewisseld, zoodat b.v. onderzoek kan worden of economische of prijsvoorschriften of andere beschikkingen van den Rijkscommissaris zijn overtreden.

(Zie verder pag. 2, tweede kolom)

# Bankbiljetten.

(Vervolg van pag. 1.)

Degene, die bankbiljetten uit politieke overwegingen niet inlevert, handelt, volgens de Deutsche opvatting, niet legaal, maar deze handeling is min of meer „Privatsache“.

In die hoogst enkele gevallen, waarin een zaak door inlevering der biljetten in liquiditeitsmoeilijkheden zou komen, zal de eigenaar gemakkelijk een kort credit kunnen krijgen. En het zal dan tevens een goede les voor hem zijn, dat hij geen groote bankbiljetten in kas moet houden, maar zulke groote bedragen bij zijn bank of giro moet storten.

De beperking van de betalingen via den girodienst, waarop den laatsten tijd is aangedrongen, is thans ingetrokken, terwijl het van nu af aan tevens weer mogelijk zal zijn nieuwe girorekeningen te openen.

De geruchten, dat de terugbetaling door de overheid op andere wijze dan weer in geld, b.v. in staatsobligaties, zou plaats vinden, noemde de minister volkomen ongegrond. Is men legitiem, dan krijgt men ander geld, is men niet legitiem, dan krijgt men heelemaal niets. Juist omdat de legitieme houder niets te vrezen heeft, is het niet te verwachten, dat door deze inlevering het vertrouwen van het publiek in de bankbiljetten wordt geschokt en daardoor de vlucht in de goederen zal worden bevorderd.

De vertegenwoordiger van den commissaris-generaal voor de veiligheid, Gruppenführer en Generalleutnant der Polizei, Rauter, Gruppenführer Harster, wees er vervolgens op, dat de zwarte handel in Nederland de laatste maanden, speciaal in levensmiddelen, een zodanigen omvang heeft aangenomen, dat de Nederlandsche politie dezen niet afdoende kan bestrijden. En men dient voor oogen te houden, dat de levensmiddelen in den zwarten handel de levensmiddelen, beschikbaar voor de normale voorziening, verminderen.

Daarom is door de Deutsche autoriteiten in den ambtskring van spr. een Sonderdienststelle geschapen, die tot speciale taak heeft deze overtreedingen te achterhalen. Men heeft trouwens gezien, dat de Deutsche Sicherheitspolizei reeds herhaaldelijk heeft ingegrepen, speciaal wat betreft de clandestiene slachtingen.

Deze Dienststelle zal zich natuurlijk met de Nederlandsche instanties en politie verstaan, maar haar bevoegdheden gaan verder. Met nadruk verklaarde spr., dat alles wat aan levensmiddelen door de Sicherheitspolizei achterhaald wordt, alleen aan de voorziening van het Nederlandsche volk ten goede komt, de voorziening van de bezettende macht staat hier geheel buiten.

Bepaald is voorts, dat de verdeeling van de levensmiddelen in Nederland uitsluitend tot de competentie behoort van de daartoe aangewezen instanties en dat geen enkele andere organisatie, van welken aard ook, deze door ingrijpen mag verstoren.

Aan de Nederlandsche politieautoriteiten zal aanwijzing worden gegeven, dat zij met de bestrijding van den zwarten handel overpoosd door moeten gaan en dat zij daarbij volledig door de Deutsche autoriteiten gedekt zullen worden. In dit verband wees Gruppenführer Harster er op, dat de Nederlandsche politie vaak ontmoedigd is geworden door het feit, dat de boeten vaak slechts een fractie van de winsten der zwarte handelaars beliepen. Aan dezen toestand zal thans definitief een einde komen.

## BANKBILJETTEN- INLEVERING.

### Mogelijk via de banken.

De Hoofdgroep Banken deelt mede, dat de leden van de Bedrijfsgroep Handelsbanken, van de Bedrijfsgroep Landbouwcredietbanken en van de Vereeniging voor den Effectenhandel (Bedrijfsgroep Effectenhandel) hun bemiddeling verleen bij het inleveren van bankbiljetten van 500 en van 1000 gulden bij de bevoegde Rijksbelastingkantoren.

Degenen, die van deze bemiddeling wenschen gebruik te maken, dienen bij de inlevering van hun bankbiljetten tevens aan den bankier of commissionnair in effecten de gegevens te verschaffen, welke deze noodig heeft.

De vorenbedoelde leden zullen voor ieder, ten behoeve van wien zij hun bemiddeling verleen, een afzonderlijke lijst bij het bevoegde Rijksbelastingkantoor (dat is het kantoor, waaronder de eigenaar ressorteert) moeten inleveren, waarop vermeld staan naam, datum van geboorte, woonplaats op 14 Maart 1943 en beroep van den eigenaar, kohierartikelen en jaar van de openstaande belastingen van den eigenaar der bankbiljetten, alsmede aantal, waarde, serie en nummers van de ingeleverde bankbiljetten.

De leden der genoemde bedrijfs-groepen zullen voor hun bemiddeling een provisie van een half pro mille aan de inlevertaars in rekening brengen.

## De inlevering der bankbiljetten

s-GRAVENHAGE, 30 Maart. — De van hoogerhand getroffen maatregelen in zake de inlevering en de waardeverklaring van de bankbiljetten van f 1000 en van f 500 hebben geleid tot het ontstaan van geruchten, dat de bedoeling van deze maatregelen zou zijn het publiek, dat deze biljetten moet inleveren, zijn bezit te ontnemen. Naar echter van officieele zijde naar aanleiding van deze kwaadwillige geruchten wordt opgemerkt, kan het ontstaan van deze geruchten geenszins zijn oorzaak vinden in het doel van de maatregelen. Het doel van de betreffende verordening is nl., zooals dr. Fischböck het onlangs reeds duidelijk heeft uiteengezet, in de eerste plaats de bevordering van het betalingsverkeer zonder gebruikmaking van contante middelen, in verband waarmede vooral afwikkeling van betalingen via de banken en gebruikmaking van den postchèque- en girodienst worden aanbevolen. Het tweede doel van den genomen maatregel vindt zijn verklaring in de door den oorlog veroorzaakte omstandigheden. In dezen tijd zijn er velen, die buitengewone winsten hebben gemaakt en die deze winsten, ten einde de belastingen te kunnen ontduiken, in groote bankbiljetten hebben omgezet.

Op deze wijze werd aan den staat het in den vorm van belastingen toekomende deel onthouden. Onder degenen, die door de tijdsomstandigheden veel geld hebben verdiend bevindt zich ook een categorie, die dit geld heeft verkregen met zaken, welke het daglicht niet mochten zien.

Voor al deze groep heeft op een illegale wijze dikwijls een groot vermogen weten te verwerven. De personen van deze groep hebben het algemeen belang in dubbel opzicht benadeeld. Niet alleen hebben zij zich ten koste van hun medeburgers weten te verrijken en getracht de aldus behaalde winsten aan belastingheffing te onttrekken, maar zij hebben zich bovendien — hetgeen nog veel zwaarder dient te worden aangerekend — schuldig gemaakt aan overtredingen van distributievoorschriften enz.

Degenen, die door eerlijken arbeid in het bezit zijn gekomen van biljetten van duizend of vijfhonderd gulden en aan hun belastingplicht tot dusverre volledig hebben voldaan, hebben niets te vrezen en behoeven er evenmin bevreesd voor te zijn, dat zij de tegenwaarde van hun ingeleverde biljetten zullen verliezen. Iedere weldenkende zal het echter begrijpen, dat, gezien het enorme aantal in te leveren biljetten, de belastingadministratie tijd noodig heeft om de tegenwaarde uit te kunnen keeren.

### Valsche geruchten.

De laatste dagen doen ook hardnekkige geruchten de rinde, dat den biljetten van honderd gulden hetzelfde lot van die van duizend en vijfhonderd gulden zou te wachten staan. Mede in verband met deze geruchten viel op vele plaatsen een sterke drang waar te nemen onder het publiek om zich van de honderdgulden-biljetten te ontdoen en deze om te ruilen in kleinere biljetten.

Naar aanleiding hiervan kan worden verklaard, dat er niet aan gedacht wordt ook de biljetten van honderd gulden op te vorderen. Er bestaat dan ook geen enkele reden om de honderdgulden-biljetten — uitgezonderd in de werkelijk noodzakelijke gevallen — in kleinere biljetten om te wisselen.

Ten slotte moge er nogmaals op worden gewezen, dat in het betalingsverkeer geen moeilijkheden zich voor zullen doen, wanneer het publiek de niet benodigde gelden bij de banken deponeert en het grootste gedeelte van zijn betalingen via de banken of via de giro laat loopen. In dit opzicht heeft het publiek het dus zelf in handen om zich eventueel voordoende storingen zoo snel mogelijk uit den weg te ruimen.

# Waardeloosverklaring van bankbiljetten.

## VAN f 1000 EN VAN f 500.

's-GRAVENHAGE, 15 Maart. — In het Verordeningenblad van 14 Maart 1943 is de uitvoerige verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied betreffende waardeloosverklaring der bankbiljetten van f 500 en f 1000 opgenomen.

Volgens deze verordening verliezen de in omloop zijnde bankbiljetten van f 500 en f 1000 met ingang van 13 Maart de hoedanigheid van betaalmiddel.

De Nederlandsche Bank is slechts verplicht deze bankbiljetten in te wisselen, voor zoover deze uiterlijk tot en met 15 April door de Rijksbelastingkantoren, welke bevoegd zijn t. a. v. de inning van de inkomsten- of vennootschapsbelasting, dan wel door den Rijkscommissaris (gevolmachtigde voor de Nederlandsche Bank) worden overgelegd.

De in het binnenland gevestigde eigenaren van bankbiljetten zijn gerechtigd de biljetten uiterlijk tot en met 31 Maart 1943 in te leveren bij het Rijksbelastingkantoor, dat ten aanzien van hun inkomsten- en vennootschapsbelasting bevoegd is, of — in geval zij voor geen dezer belastingen zijn aangeslagen — ten aanzien van de inning bevoegd zijn. Zij ontvangen een bewijs van inlevering, waarin vermeld worden het aantal, de waarde en de nummers van de ingeleverde biljetten.

Genoemd belastingkantoor gebruikt de tegenwaarde van de ingeleverde biljetten in de eerste plaats tot delging van opvorderbare of in den loop van het jaar 1943 opvorderbaar wordende belastingen van den persoon, die de biljetten heeft ingeleverd.

Zijn geen belastingen opvorderbaar en is ook niet aan te nemen, dat in den loop van het jaar 1943

belastingen opvorderbaar worden, dan wordt de tegenwaarde aan den persoon, die de biljetten heeft ingeleverd, slechts vergoed, wanneer naar het oordeel van de administratie der belastingen geen redenen bestaan tot het instellen van een onderzoek naar de fiscale omstandigheden van bovengenoemden persoon. Bestaan wel redenen tot het instellen van een onderzoek, dan dient de tegenwaarde te worden ingehouden tot dekking van eventueel na te vorderen belastingen, onkosten, straffen en kosten en het eventueel overblijvende deel na beëindiging van het onderzoek te worden gerestitueerd. Het voor restitutie in aanmerking komende bedrag kan eveneens worden gebruikt tot delging van andere schulden van den persoon, die de biljetten heeft ingeleverd, aan den staat.

Op de aanspraak op restitutie kan beslag worden gelegd; ook kan zij worden geëedeerd.

De niet in het binnenland gevestigde eigenaren van genoemde bankbiljetten kunnen de biljetten uiterlijk tot en met 31 Maart 1943 inleveren bij den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied, die deze uiterlijk tot en met 15 April 1943 aan de Nederlandsche Bank ter inwisseling overlegt. De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied, is in bijzondere uitzonderingsgevallen, volgens eigen oordeel, gerechtigd om biljetten na 13 Maart 1943 aan te nemen of na 15 April 1943 ter inwisseling over te leggen.

De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied beslist volgens eigen oordeel of de tegenwaarde aan den persoon, die de bankbiljetten heeft ingeleverd, wordt vergoed. Hij kan de vergoeding afhankelijk stellen van het verschaffen van bewijzen en van het vervullen van voorwaarden. Hij beslist in hoogste ressort.

Voor zoover de tegenwaarde aan den persoon, die de bankbiljetten

VERDUISTER v. 18.46-6.52 u.  
(t/m. 21 Maart).

Maan { Op: 16 Mrt 13.07  
Onder: 17 Mrt 4.59  
21 Mrt. V.M., 29 Mrt. L.K., 4 Apr. N.M.

heeft ingeleverd, niet wordt vergoed, draagt de Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied deze af aan den Nederlandschen staat.

De Nederlandsche Bank dient de tegenwaarde van de haar niet of niet tijdig ter inwisseling overgelegde biljetten zoo spoedig mogelijk aan den Staat af te dragen.

Deze verordening is op 13 Maart 1943 in werking getreden.

# Ons geld

## De toelichting van minister Fischböck.

**W**AREN alle „eerste steenen“ zichtbaar, dan vreezen wij, dat men in Nederland niet ver zou kunnen loopen zonder te struikelen — desondanks zullen er weinig zijn, die het genus „zwarte handelaar“ in bescherming zullen willen nemen. Dit gilde laat zich voor zijn diensten dusdanig betalen, dat niemand er een traan om laten zal, wanneer dezen heeren eens een flinke veer uit hun pasgegrooiden staart getrokken wordt. Evenmin zal men mededoogen hebben, wanneer belastingontduikers met verzwegen gelden tegen de fiscale lamp loopen, immers de belastingfraudeur is oorzaak, dat de eerlijke man méér moet betalen.

Voornameijk tegen deze twee categorieën is, zooals men gisteren heeft gelezen, de verplichte inlevering der groote bankbiljetten bedoeld. Deze maatregel doet veel stof opwaaien, zoodat de verklaringen van minister Fischböck dienstig zijn om klaarheid te scheppen. Uit zijn uiteenzettingen bleek ondubbelzinnig, dat zwarte handelaar en belastingontduiker inderdaad spitsroeden zullen moeten loopen en eveneens — en daar op legde dr. Fischböck sterk den nadruk — dat zij, die thans biljetten beneden de nominale waarde aankoopten, risico's op zich nemen, die hen niet alleen in conflict met den fiscus, maar ook met den strafrechter kunnen brengen.

**A**LS grootste categorie aan welke de inlevering last veroorzaakt, valt te noemen de bona fide particulier. De zwaarste zorg heeft dr. Fischböck weggenomen door pertinent te verklaren, dat de bezitter te goeder trouw de volle waarde

van zijn biljetten weer in geld, dus in biljetten van kleinere coupures of in munt, zal terugontvangen. De vrees, dat de terugbetaling zou kunnen plaats hebben in anderen vorm b.v. in staatsobligaties, is hiermede dus definitief weggenomen.

**W**AT blijft, is het feit, dat de bona fide bezitter de beschikingsmacht over het geld, dat zijn biljetten vertegenwoordigen, zal moeten missen gedurende een periode van onbekenden duur. Die duur zal afhangen van de snelheid, waarmede de belastingambtenaren het onderzoek naar de bonafiditeit van het bezit zullen uitvoeren. Wij hopen, dat instructies zullen worden gegeven, welke een snelle en verstandige behandeling zullen garanderen en wij zouden het toejuichen, indien aan bezitters van slechts enkele biljetten voorrang zou kunnen worden verleend. Het bewijs, dat het biljet reeds vóór 13 Maart in zijn bezit was, zal in vele gevallen door den aanbieder moeilijk zijn te leveren en men mag verwachten, dat de ambtenaren hun ervaring en menschenkennis zullen gebruiken, om de diepgaande fiscale onderzoekingsmethoden te reserveeren voor de inderdaad verdacht schijnende gevallen.

Vertrouwen — en speciaal het vertrouwen in geld — is nu eenmaal een teere plant en juist in dezen tijd dient voorkomen te worden dat het vertrouwen van den bona fide bezitter in de rechtszekerheid van het bankbiljet geschokt zou kunnen worden.

Minister Fischböck bleek van meening, dat, aangezien de bona fide houder niets te verliezen heeft van een minder vertrouwen in het geld geen sprake kan en zal zijn — moge een snelle en rechtvaardige, doch soepele behandeling door de belastingambtenaren zonder onnoodige muggenzifterijen, er toe bijdragen deze meening te bevestigen.